

B&B
VIŠJA STROKOVNA ŠOLA

Diplomsko delo višješolskega strokovnega študija

Program: Poslovni sekretar

Modul: Spletno poslovanje

SPLETNO IGRALNIŠTVO V SLOVENIJI

Mentor: mag. Robert Rauch

Kandidat: Aleš Krivic

Lektorica: Andreja Joković

Kranj, maj 2012

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorju g. Robertu Rauchu, ki mi je nudil vso strokovno podporo pri izdelavi diplomskega dela.

Prav tako se zahvaljujem Andreji Joković, ki je diplomsko delo lektorirala.

IZJAVA

»Študent Aleš Krivic izjavljam, da sem avtor tega diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom g. Roberta Raucha.«

»Skladno s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah dovoljujem objavo tega diplomskega dela na spletni strani šole.«

Dne 11. 5. 2012

Podpis: _____

POVZETEK

Razmah interneta in tehnologije je odprl nove tržne priložnosti. Število ponudnikov spletnega igralništva je konec 20. stoletja skokovito naraslo, prav tako tudi število spletnih igralcev. Spletne igralnice povečini posnemajo tradicionalne, čeprav med njimi obstajajo pomembne razlike. Najpomembnejša je razlika v varnosti igranja iger na srečo.

Igralniška dejavnost je občutljivo področje, zato ga nadzoruje država. Kljub smernicam Evropske unije iz leta 1998, odločitve o igralništvu države članice sprejemajo same. Zakonodaja je tako od države do države različna, kar spretno izkoriščajo ponudniki spletnega igralništva. Posledica različnosti je t. i. »organizacijska globalnost«.

Veliko Slovencev je spletnih igralcev, zato bi bilo omejevanje spletnega igralništva v Sloveniji jalovo početje. Z ustanovitvijo prve slovenske spletne igralnice Casino Aurora smo delno preprečili uhajanje domačega denarja na tuje. Vso tehnično in organizacijsko podporo igralnici nudi slovensko podjetje Nit, d. o. o., ki s kakovostjo svojih storitev predstavlja pomembno konkurenčno prednost spletne igralnice na virtualnem trgu.

KLJUČNE BESEDE

- igralništvo,
- tradicionalno igralništvo,
- spletno igralništvo.

SUMMARY

The full swing of internet and technologies has opened new market opportunities. The internet gambling providers' number has increased by the end of 20th century, as well as the number of internet gamblers. On line casinos are imitating the real ones, but of course there are significant differences and the most important is the on line gambling safety.

The gambling activity is a sensitive field, that's why it is supervised by the government. In spite of European Union guidelines from year 1998 decisions about gambling are still left to the countries it self. The legalizations are very different from country to country and internet gambling providers are dexterously exploiting that defectiveness. The consequence of all that is so called »organization globalism«.

Many Slovenes are internet gamblers, that's why it would be useless to restrict internet gambling. With the establishment of the first Slovene internet casino Aurora we have partly prevented leaking of native money to foreign countries. All the technical and organizational support to Casino Aurora is offered by a Slovenian company Nit, d. o. o., which represents an important competitive preference for our internet casino on virtual market with its' service quality.

KEY WORDS:

- Gambling,
- Traditional gambling,
- Internet gambling.

KAZALO

1	Uvod	1
1.1	Spletno igralništvo v Sloveniji	1
1.2	Zagotavljanje varnosti igranja in omejitev dostopa mladoletnim osebam	1
1.3	Metode dela	1
2	Internet kot orodje trgovcev na virtualnem trgu.....	3
2.1	Razvoj tehnologije in interneta	3
2.2	Virtualni trg in spletne igralnice.....	4
2.3	Sklep.....	4
3	Tradicionalno in spletno igralništvo v Sloveniji.....	5
3.1	Tradicionalno igralništvo v Sloveniji.....	5
3.2	Podobnosti in razlike tradicionalnih in spletnih igralnic	6
3.3	Prednosti in slabosti spletnih igralnic v primerjavi s tradicionalnimi	7
3.4	Sklep.....	9
4	Spletno igralništvo.....	9
4.1	Pojem spletnega igralništva	9
4.2	Evropska zakonodaja za spletno igralništvo	10
4.3	Ponudniki spletnega igralništva operirajo iz držav z ugodno zakonodajo..	11
4.4	»Organizacijska globalnost« spletnih igralnic	12
4.5	Oprema spletne igralnice in njihovih igralcev.....	13
4.6	Značilnosti spletnega igranja.....	13
4.6.1	Izmuzljivost spletnega igranja	13
4.6.2	Nalezljivost spletnega igranja	15
4.7	Sklep.....	16
5	Spletno igralništvo v Sloveniji	17
5.1	Priložnosti v Sloveniji	17
5.2	Slovenska spletna igralnica Casino Aurora	17
5.3	Zagotavljanje varnosti igralcev na slovenskih spletnih straneh	19
5.4	Omejitve za igralce na slovenskih spletnih straneh	20
5.5	Slovensko podjetje Nit, d. o. o.	21
5.6	Podelitev licence tujemu spletnemu ponudniku v Sloveniji	23
5.7	Sklep.....	24
6	Zaključki	25
6.1	Ocena učinkov spletnega igralništva v Sloveniji	25
6.2	Možnosti nadaljnega razvoja	26
	Literatura in viri.....	26
	Kazalo slik.....	29
	Kratice in akronimi.....	30

1 UVOD

1.1 SPLETNO IGRALNIŠTVO V SLOVENIJI

Spletne igralnice prirejajo igre na srečo (igre, ki se prirejajo po spletu in drugih telekomunikacijskih medijih po veljavni zakonodaji in niso posebna vrsta iger na srečo, temveč le poseben način prirejanja iger na srečo. Zato v Sloveniji nimamo posebnih koncesij oz. koncesionarjev za prirejanje spletnih iger na srečo, ampak lahko posamezno spletno igro prireja obstoječi koncesionar v skladu s koncesijsko pogodbo, ki jo sklene z Ministrstvom za finance v Republiki Sloveniji.

1.2 ZAGOTAVLJANJE VARNOSTI IGRANJA IN OMEJITEV DOSTOPA MLADOLETNIM OSEBAM

Ključni problem spletnega igralništva je varnost igranja. Ta je v Sloveniji zagotovljena s strogo zakonodajo in uporabo najsodobnejše tehnologije. Varnost se zagotavlja tudi z rednimi nadzori poslovanja koncesionarjev. Za vzpostavitev delovanja spletne igralnice morajo nadzorne službe podrobno pregledati in odobriti računalniški sistem.

Zagotavljanje varnosti igralcev ob spletnih izplačilih in vplačilih denarja ter učinkovito omejevanje dostopa mladoletnikom do spletne igralnice sta glavni težavi, s katerima se srečujejo vse spletne igralnice. Pri tem gre za varovanje tako spletne igralnice, kot tudi njenega igralca. Pri vplačilih oz. izplačilih govorimo o varnosti virtualnih prenosov denarja s pomočjo kreditnih kartic, medtem ko imamo pri omejevanju dostopa v mislih načine, kako otrokom in mladoletnim osebam čim bolj omejiti dostop do igranja.

1.3 METODE DE LA

Z diplomsko nalogo želimo preučiti spletno igralništvo. Ker je narava raziskovalnega problema spodbujena tudi s praktičnimi problemi v moji službi jo lahko uvrstimo tudi med uporabne raziskave. Naloga je pregledno in logično razdeljena na štiri glavna poglavja. Vsako posebej smo za boljše razumevanje zaključili s sklepom.

Raziskovanje je sistematična dejavnost, kjer načrtno zbiramo, urejamo in analiziramo podatke. Poteka po določenih pravilih in prva metoda, ki smo jo uporabili, se imenuje metoda *desk-research*. Pri tej metodi gre predvsem za iskanje primerne literature, ki obstaja v najrazličnejših oblikah.

To so predvsem sekundarni viri, med katere sodijo učbeniki, članki, uradne listine, pol-publikacije, elektronski dokumenti ipd.

Vzajemna bibliografsko-kataloška baza COBISS.SI (Kooperativni online bibliografski sistem in servisi) povezuje vse slovenske knjižnice, zato smo pregledovali tudi po njej. Preverili smo obstoječo slovensko in tujo literaturo o spletnem igralništvu in ugotovili, da je dokaj pestra.

Uporabljali smo tudi iskalnik Google, ki ima največjo bazo indeksiranih podatkov; išče namreč dokumente različnih formatov, kot so doc, xls, txt, ppt, rtf in ostale. Google Učenjak (*angl. Google Scholar*) je namenjen izključno iskanju strokovne literature na spletu, kjer smo našli veliko gradiva o spletnem igralništvu.

Druga metoda, ki smo jo uporabili pri raziskovanju, je metoda deskripcije. Predmet preučevanja v diplomski nalogi smo opisovali in pri tem upoštevali vsa pravila uporabe znanstvenega aparata. Pri splošno znanih podatkih nismo navajali avtorstva. Na avtorske pravice smo pazili pri povzemanju in citiranju določenih delov besedil. Bibliografske sklice smo dodali končnemu seznamu literature in virov.

Zadnja metoda, s katero smo si pomagali pri opisovanju pojma spletnega igralništva v Sloveniji, je metoda primerjanja. Spletno igralništvo smo primerjali s tradicionalnim; spletno namreč skuša posnemati vse prvine tradicionalnega, celo osebje, zaposleno v klasičnih igralnicah in igralnih salonih.

2 INTERNET KOT ORODJE TRGOVCEV NA VIRTUALNEM TRGU

Ciljna publika ponudnikov spletnega igralnštva so igralci, ki nekje sedijo za računalnikom in uporabljajo internet. Spletni igralec za igranje potrebuje določeno programsko opremo. Internet je tako postal virtualni prostor za prodajo storitev, ki jih ponujajo spletne igralnice. Zato bi ga lahko poimenovali tudi virtualni trg.

2.1 RAZVOJ TEHNOLOGIJE IN INTERNETA

Razvoj tehnologije in drugih komunikacijskih sredstev je ponudil širše možnosti za poslovanje na večje razdalje in odprl drugačne tržne priložnosti. Razmah uporabe osebnih računalnikov in interneta je na tem področju odigral pomembno vlogo, saj je ustvaril popolnoma nov trg. S tem se je spremenilo klasično pojmovanje trga kot geografsko relativno omejenega prostora (Manzin, 2005), saj se je trgovanje preselilo v globalni virtualni prostor, ki ni geografsko omejen.

Med »deskanjem« po spletu se računalniki med seboj ves čas povezujejo prek svetovnih strežnikov. Če to ne bi bilo možno, internet sploh ne bi mogel obstajati. Ko se pogovarjamo v klepetalnicah ali objavljamo video vsebine, smo povezani na druge strežnike. Predvsem iz varnostnih razlogov se vsaka identifikacija v omrežju beleži. IP (Internet Protocol) številka posameznikovega internetnega priključka je osnovni podatek, ki ga npr. »heker« potrebuje za vdor v računalnik.

Raziskave kažejo (Sinclair, 2002; Malnar, 2004), da v razvitem svetu povprečno četrtnina prebivalstva vsakodnevno uporablja internet. Pri tem obstajajo razlike med posameznimi kontinenti oz. državami. V svetovnem merilu velja, da je Severna Amerika med vodilnimi na tem področju, medtem ko za Evropo velja, da je na njenem severu uporaba interneta bolj pogosta kot na jugu.

Čeprav je v Sloveniji dostop do interneta omogočen kar 79 % (Manzin, 2005) njenih prebivalcev, ga vsakodnevno uporablja le 21 % (Manzin, 2005) ljudi. Internet pa ni le globalni komunikacijski medij, kakršen je bil sprva. Vse bolj postaja tudi orodje svetovne trgovine, ki si vse bolj prizadeva, da bi svoje storitve prodajala na virtualnem trgu. Pri tem so spletni trgovci prišli do nekaterih ugotovitev. Ena najpomembnejših je gotovo ta, da je na virtualnem trgu mnogo lažje prodajati digitalne proizvode in storitve kot pa klasične (Sinclair idr., 2002).

2.2 VIRTUALNI TRG IN SPLETNE IGRALNICE

Nove priložnosti virtualnega trga so najprej začeli izkoriščati posamezni trgovci. Prišli so do nekaterih pomembnih ugotovitev, kot je ta, da je različne digitalne izdelke in storitve mnogo lažje in učinkoviteje prodajati na virtualnem trgu.

Ugotovitve spletnih trgovcev in moč hitro rastočega globalnega trga je s pridom uporabila igralniška industrija ter pred približno petnajstimi leti začela ponujati svoje storitve v virtualnem prostoru. Mnenja avtorjev o prvem letu pojavljanja igralniških vsebin na internetu so različna. Nekateri navajajo leto 1995 oz. leto 1996, ko naj bi bila ustanovljena prva internetna stran. Strinjajo pa se, da je začelo v letu 1999 skokovito naraščati število spletnih ponudnikov igralniških storitev in da je v letu 2001 število spletnih igralcev naraslo na več kot 32 milijonov (Cabot, 2001; Dandurand, 1999; Janower, 1996 v Manzin, 2005).

Avtorji poudarjajo še, da je dejansko število spletnih igralnic po svetu nemogoče natančno določiti, saj jih veliko hitro preneha s svojim delovanjem. Z naraščanjem števila spletnih ponudnikov igralniških storitev se začnejo razvijati ustrezne informacijske rešitve in podporne dejavnosti, ki omogočajo bolj privlačne, kredibilne in stranki (igralcu) prijazne ponudbe (Cabot, 2001; Dandurand, 1999; Janower, 1996 v Manzin, 2005).

Naj na tem mestu omenimo, da spletne igralnice ob vstopu na svoji strani igralcu na vidnem mestu ponujajo možnost vzpostavitve stika in neprekinjeno pomoč štiriindvajset ur dnevno. S tem dokazujejo, da so resne ponudnice spletnih iger na srečo. Prav ta spletna podpora strankam oz. igralcem je pomemben razlikovalni element in konkurenčna prednost pred ostalimi spletnimi igralnicami (Manzin, 2005).

2.3 SKLEP

Razmah interneta je odprl nove priložnosti na trgih, ki niso več geografski, temveč virtualni prostor. Velikost trga je odvisna od števila ljudi, ki uporabljajo internet. Raziskave konec devetdesetih let so pokazale, da v razvitem svetu četrtina prebivalstva internet uporablja vsakodnevno. V Sloveniji je ta delež giblje okoli petine (Manzin, 2005) prebivalstva.

Leta 1999 skokovito naraste število spletnih igralnic, v letu 2001 je približno 32 milijonov spletnih igralcev. Natančno število spletnih igralnic je težko določiti, ker jih veliko hitro propade. Vzporedno s hitrim naraščanjem števila spletnih igralnic se

razvijajo tudi ustrezne podporne dejavnosti, ki nudijo pomoč spletnim igralcem. Izkažejo se za pomembno konkurenčno prednost.

3 TRADICIONALNO IN SPLETNO IGRALNIŠTVO V SLOVENIJI

Tradicionalno igralništvo je v Sloveniji močno raslo od prve igralnice v Portorožu leta 1964 pa vse do leta 1994. Po letu 1994 je začelo izgubljati svojo konkurenčno prednost. V Sloveniji se je takrat odprlo več igralnih salonov, po svetu pa so v tem času začele nastajati prve spletne igralnice, ki so želele predvsem posnemati tradicionalne. Zato je med obema vrstama igralnic, spletnimi in tradicionalnimi, precej podobnosti, obe pa imata svoje prednosti in slabosti. Slovenija je svojo prvo spletno igralnico dobila šele v letu 2010.

3.1 TRADICIONALNO IGRALNIŠTVO V SLOVENIJI

Pojem 'tradicionalno igralništvo' se nanaša na tradicionalne igralnice, ki so fizično in geografsko locirane ter zahtevajo prisotnost igralca. Tradicionalno igralništvo se deli na tri podtipе iger, in sicer:

- igre na igralnih mizah (poker, black jack itd.),
- igralne avtomate,
- igre s številčnim zaporedjem (bingo, ruleta).

Igranje v tradicionalnih igralnicah poteka tako, da igralec ob vstopu pretvori želeno vsoto denarja v igralne žetone, ticket-e ipd., s katerimi nato sodeluje pri ponujenih igrah. Na igralnih avtomatih je mogoče igrati tudi z denarjem.

Tradicionalno igralništvo se je v Sloveniji začelo leta 1964, ko se je odprla igralnica Casino Portorož. Naslednje leto se je odprla igralnica na Bledu. Namenjeni sta bili predvsem turistom – tujim državljanom, nizko obdavčeni dobički pa so se vlagali v razvoj turistične infrastrukture teh območij. Do velikih premikov je prišlo po letu 1984, ko je družba HIT (Hoteli, igralnice, turizem) iz Nove Gorice odprla prvo igralnico Park ob italijanski meji. Sledila je izjemna rast tega podjetja s konceptom ameriške zabaviščne igralniške ponudbe. Tudi to podjetje je visoke dobičke ponovno investiralo in odprlo še štiri igralnice (največja med njimi je bila igralnica

Perla v Novi Gorici, zgrajena leta 1993). Igralniška panoga je do leta 1994 za lastni razvoj namenila skoraj petino svojih prihodkov, od takrat dalje pa je ta dejavnost na slovenskem pričela stagnirati (Deželak, 2002).

Tranzicijski in lastninski proces ni potekal tako, da bi dejavnost izrabila tržne možnosti, ni se posodabljala, dopolnjevala in širila svoje ponudbe. Tako je izgubljala svojo konkurenčno prednost in hkrati pridobivala veliko domačo in tujo konkurenco. Brez zakonskih omejitev je zraslo veliko število igralnih salonov (Deželak, 2002), kar je povzročilo ohromitev dejavnosti. Obenem bi lahko rekli, da se je igralništvo v Sloveniji po letu 1994 populariziralo.

3.2 PODOBNOSTI IN RAZLIKE TRADICIONALNIH IN SPLETNIH IGRALNIC

Igranje v spletni igralnici se razlikuje od igranja v klasični igralnici, čeprav posnema nekatere njene prvine. Najbolj značilna podobnost med spletno in klasično igralnico je ponudba iger na srečo. Tako kot klasična igralnica, ki ponuja posebne igre na srečo, kot so poker, ruleta, black jack in igranje na igralnih avtomatih, poskuša tudi spletna igralnica z visoko kakovostno grafiko ter posebnimi svetlobnimi in zvočnimi efekti posnemati vse omenjene posebne igre na srečo. Spletne igralnice želijo čim bolj pristno posnemati klasične igralnice, zato z animacijo ustvarijo prostor in osebe v njem.

Spletni igralec potrebuje za igranje računalnik z ustrezno programsko opremo in dostop do interneta. Ko izbere svojo spletno igralnico, ima dve možnosti: igranje za denar ali brezplačno igranje. V primeru brezplačnega igranja lahko igralec vnese svoje osebne podatke (in ima potem možnost prejeti katero izmed brezplačnih nagrad), ali pa igra anonimno in nima možnosti prejeti nagrade. Brezplačno igranje, spletne igralnice ga imenujejo tudi vadbeni način igranja, je lahko dober način za spoznavanje in preizkušanje iger, ki jih ponuja spletna igralnica, predvsem pa je dobra tržna poteza klasičnih igralnic (Dandurand, 1999).

Spletna igralnica si prizadeva v ponudbi iger na srečo čim bolj približati klasični igralnici, vendar na osnovi nekaterih značilnosti, ki veljajo za eno in drugo, obstajajo razlike, ki bodo razvidne v naslednjem podglavju.

3.3 PREDNOSTI IN SLABOSTI SPLETNIH IGRALNIC V PRIMERJAVI S TRADICIONALNIMI

Prednosti in slabosti (za ponudnika in igralca) iger na srečo v tradicionalnem in spletnem igralništvu se kažejo predvsem v (Cabot in Baleastra, 2005, str. 432):

- Jeziku – spletni ponudniki iger na srečo omogočajo igralcu, da si sam izbere jezik, v katerem želi igrati (omejijo se na svetovne jezike), medtem ko je v tradicionalnih igralnicah poslovanje načeloma le v enem in največ dveh jezikih (maternem in angleškem). Ponudniki v igralnicah ali igralnih salonih na obmejnih območjih si skušajo pridobiti pozornost in zaupanje tudi z znanjem dodatnega tujega jezika, tj. jezika sosednje države.
- Valuti – spletni ponudniki iger na srečo omogočajo plačevanje z različnimi valutami, odvisno od države, iz katere prihaja igralec. V tradicionalnih igralnicah se načeloma plačuje samo z eno valuto (valuto države, v kateri je igralnica), v obmejnih območjih pa je omogočeno tudi plačevanje z valuto sosednje države.
- Plačilnih sredstvih – spletni ponudniki iger na srečo omogočajo širši izbor plačilnih možnosti (npr. plačilna kartica PayPal), medtem ko je v tradicionalni igralnici ta izbor omejen na gotovino in nekatere plačilne kartice.
- Pravilih oblačenja – pri igranju prek spleta smo lahko oblečeni v karkoli, saj nas ostali igralci ne vidijo. V tradicionalni igralnici velja ravno obratno; pravila oblačenja so prisotna, saj povečujejo ugled igralnice.
- Možnosti brezplačnega igranja – spletni ponudniki iger na srečo ponujajo brezplačen preizkus igranja, s pomočjo katerega igralci ugotovijo, ali jim izbrani ponudnik ustreza. Te možnosti v tradicionalnih igralnicah skorajda ni.
- Izbiri igre – če igramo prek spleta, lahko izbiramo med različnimi igrami na srečo, saj je ponudba iger odvisna samo od nakupa programske opreme ponudnika, ki je neprimerljivo cenejša od nakupa igralnih naprav v tradicionalnih igralnicah.
- Stroških, ki spremljajo igralnico – prireditelji spletnih iger na srečo imajo samo stroške, povezane z internetom. Poslovodstvo tradicionalnega ponudnika iger na srečo ima neprimerljivo višje stroške.

- Pomoči igralcem – če spletni igralci potrebujejo kakršnekoli informacije o igranju, jih lahko dobijo prek telefona, faksa ali elektronske pošte. V tradicionalnih igralnicah je učenje igralcev odvisno od dobre volje zaposlenih.
- Zasebnosti – spletne igralnice nudijo popolno anonimnost med igralci. Svojo identiteto je po zakonskih zahtevah treba razkriti le ob registraciji. V tradicionalnih igralnicah takšna zasebnost ni mogoča, ob vstopu se je treba identificirati celo z osebnim dokumentom.
- Ambientu za igranje – spletni ponudniki iger na srečo skušajo s pomočjo nove tehnologije (zvočni in vidni efekti) svojim gostom pričarati podobno vzdušje, kot je v tradicionalnih igralnicah. Igralec pa se obenem lahko še bolj sprosti, saj med igralci ni prisotna tekmovalnost.
- Dostopnosti – v spletne igralnice lahko vstopamo 24 ur na dan, medtem ko v tradicionalne igralnice lahko vstopamo le v času njihovih uradnih ur.
- Izplačilnih dobitkov – spletne igralnice zaradi precej nižjih stroškov omogočajo višja izplačila dobitkov, kot jih imajo v tradicionalnih igralnicah.
- Varnosti igranja – za spletne igralce iger na srečo obstaja večja nevarnost, da ne dobijo izplačanega dobitka, medtem ko v tradicionalnih igralnicah te nevarnosti ni.
- Kakovosti igre – pri spletnem igranju obstaja nevarnost izpada električne energije, ki lahko pripelje do izgube določenih podatkov. Takšnim situacijam se spletni ponudniki iger na srečo skušajo izogniti tako, da z ustreznimi programi shranjujejo podatke o igrah. Na kakovost igranja vpliva tudi hitrost internetne povezave, saj posledično lahko prihaja do prekinitev. Tradicionalne igralnice imajo v tem primeru prednost. Za svoje delovanje porabljajo elektriko, vendar imajo rezervne dovode energije, ki v primeru izpada omogočajo nemoteno igranje.
- Zaupanju – ker je spletno igralništvo (predvsem v Sloveniji) relativno nova dejavnost, je večina ljudi skeptičnih glede varnosti in zlorabe osebnih podatkov. V tradicionalnih igralnicah takšnih problemov ni, saj so prisotne že dalj časa in jim ljudje zaupajo. Prav tako tudi vedo, da bodo svoje dobitke dobili izplačane, saj je zakonodaja tukaj bolj dorečena kot pri spletnem igralništvu.

3.4 SKLEP

Spletne igralnice so začele nastajati konec devetdesetih let in večinoma želijo posnemati tradicionalne igralnice. Največja podobnost med njima je ponudba iger na srečo, kot so poker, black jack, ruleta in igranje na igralnih avtomatih. Kot smo omenili že v uvodu diplomskega dela, v Sloveniji obstoječi koncesionarji na področju igralništva ne potrebujejo nove koncesije, če želijo odpreti spletno igralnico. Lahko jo odprejo v sklopu že obstoječe koncesije za klasično igralnico. Spletne igralnice so šle celo tako daleč, da želijo posnemati tudi prostor in osebe v tradicionalnih igralnicah.

Glavna razlika med njima je v tem, da spletni igralec potrebuje za igranje računalnik in ustrezno programsko opremo. Od tod izhajajo tudi vse ostale razlike, ki se kažejo predvsem v jeziku, valuti denarja, plačilnih sredstvih, pravilih oblačenja, zasebnosti in varnosti igranja. Na tem mestu sicer omenjamo samo nevarnost neizplačanega dobitka, v nadaljevanju pa bomo opozorili tudi na druge nevarnosti spletnega igranja. Spletne igralnice za razliko od tradicionalnih običajno ponujajo tudi brezplačno igranje oziroma t. i. vadbeno igranje.

4 SPLETNO IGRALNIŠTVO

O spletnem igralništvu govorimo takrat, ko se ključne dejavnosti, značilne za igre na srečo v klasični igralnici, odvijajo s pomočjo svetovnega spleta v virtualnem prostoru.

Spletno igralništvo je tesno povezano z elektronskim poslovanjem in razvojem interneta, ki je osnovni pogoj za njegov obstoj in nadaljnji razvoj. Začetki virtualnih iger na srečo segajo v začetek osemdesetih let prejšnjega stoletja, ko so začele krožiti preproste računalniške igre. Z razvojem osebnih računalnikov, širitvijo njihove uporabe in izpopolnjevanjem računalniške grafike so se razvile tradicionalne računalniške igre. Odprle so pot ideji o razvoju računalniških iger na srečo, kjer se lahko igra tudi za denar. Razvoj interneta in njegova relativno poceni uporaba sta omogočila uresničitev ideje o igranju na srečo v virtualnem prostoru (Cabot, 2001).

4.1 POJEM SPLETNEGA IGRALNIŠTVA

Pojem spletnega igralništva je, tako kot pojav sam, relativno nov in izhaja večinoma iz angleškega govornega področja. V tuji literaturi zasledimo naslednje izraze za igranje prek svetovnega spleta: »online gambling«, »internet gambling« ali »casino

gaming on the internet«. V slovenščini takšno dejavnost poimenujemo »spletno igralništvo« in »internetno igralništvo«. Naj opozorimo na to, da v angleški literaturi zasledimo še druga poimenovanja, ki se navezujejo na pojem »online« ali »internet gambling« in so tesno povezani s poslovanjem spletnega igralništva. Če naštejemo le nekatere: »online betting firms«, »internet-gambling sites« »online gambling web sites«, »internet gambling industry«, »internet gambling operators«, »internet gaming product«, »online gambling services«, »internet gaming market«, »internet virtual casino« in podobno. Za lažje razumevanje bomo uporabljali pojme, ki so neposredno povezani s poslovanjem spletnega igralništva, in sicer spletna igralnica, spletni igralec, spletna podpora strankam oz. igralcem, spletna vplačila in izplačila, spletne igre na srečo in spletni račun igralca.

Spletno igralništvo označujejo trije dejavniki: elektronsko poslovanje, storitvena organizacija s področja igralništva in potrošnik oziroma kupec igralniških storitev. Slovenski ZIS (Zakon o igrah na srečo) v svojem besedilu uporablja za tovrstno dejavnost izraz »prirejanje iger na srečo preko interneta, oziroma drugih telekomunikacijskih sredstev« (Ur. l. RS, št. 27-1254/1995).

4.2 EVROPSKA ZAKONODAJA ZA SPLETNO IGRALNIŠTVO

Igre na srečo so zelo občutljivo področje, zato so njihovo reguliranje pod svoje okrilje vzele države. S tem poskrbijo, da ne prihaja do zlorab. Gospodarska družba lahko odpre igralnico samo, če ji država podeli koncesijo.

Države Evropske unije imajo različno zakonodajo o igrah na srečo. Kljub usklajevanju zakonodaj držav članic ostaja področje iger na srečo skoraj v celoti prepuščeno odločitvi posameznih držav članic. Tako je novembra 2006 odločil Evropski parlament s sprejetjem »Direktive o storitvah na notranjem trgu«. Nekatere države so sprejele tudi zakonodajo, ki ureja spletno igralništvo, tiste, ki tega še niso storile, pa uporabljajo zakonodajo tradicionalnih igralnic. Prav zaradi te neenotnosti med posameznimi državami članicami Evropske unije v bližnji prihodnosti ne moremo pričakovati, da bi imele vse države enotno zakonodajo o spletnih igrah na srečo (Petrović, 2011).

Da bi evropske države vseeno dosegle nek skupen okvir, znotraj katerega bi delovala dejavnost spletnega igralništva, so maja 1998 na konferenci evropskih igralniških regulatorjev v Helsinkih sprejeli dvanajst smernic, po katerih naj se ravnaajo države članice. Te smernice so naslednje (Petrič, 2005, str. 65–66):

- uveljavljanje visokih standardov nadzora,

- učinkovito nadzorovanje s strani jurisdikcije,
- operaterji ne smejo goljufati ali zavajati igralca,
- preprečevanje pranja denarja,
- zagotavljanje varnosti igralčevega denarja,
- uspešno zagotavljanje nadzora nad mladoletniki,
- ustrezna pravila o kreditiranju,
- razdelana pravila o oglaševanju,
- zagotavljanje igralčeve zasebnosti,
- zagotavljanje varnosti prenosa podatkov,
- poštena programska oprema za generator naključnih števil,
- učinkovita pomoč in svetovanje kompulzivnim igralcem.

REF (Gaming Regulators European Forum) se ukvarja z reguliranjem celotne igralniške dejavnosti (spletno igralništvo, stave, loterije) tako, da daje državam članicam možnost urejanja področja glede na lastne socialne, kulturne in ekonomske značilnosti. To pomeni, da je stvar notranje politike posamezne države, ali bo dovolila spletno igralništvo, in v kakšni obliki, ter tudi vse druge oblike iger na srečo. Vsaka država mora spoštovati voljo in pravice ostalih držav članic REF-a (Petrović, 2011).

4.3 PONUDNIKI SPLETNEGA IGRALNIŠTVA OPERIRAJO IZ DRŽAV Z UGODNO ZAKONODAJO

Pojem spletno igranje ponazarja vse oblike igranja iger na srečo, tako klasičnih kot posebnih, ki se izvajajo prek interneta ali drugih telekomunikacijskih naprav (npr. mobilni telefoni). To je najhitreje rastoči sektor v dejavnosti prirejanja iger na srečo.

Zaradi virtualne ponudbe večina ponudnikov operira iz davčnih oaz oz. držav z ugodno zakonodajo (npr. Malta) in s svojo ponudbo posega na ozemlja številnih držav (ne glede na njihovo zakonodajo). Zato je težko oceniti velikost sektorja dejavnosti spletnega igralništva in njegov nadaljnji razvoj.

Po ocenah Švicarskega inštituta za mednarodno pravo naj bi v letu 2006 internetni sektor v Evropski uniji predstavljal od 3 % do 5 % celotnega evropskega trga iger na srečo. S pomočjo ankete med internetnimi ponudniki so ugotovili, da približno polovica prihodkov internetnih podjetij prihaja iz naslova stav, preostanek pa večinoma iz igralniških iger in internetnega pokra. Večina (63 %) igralcev sodi v starostni razred od 18 do 35 let, kar 32 % pa jih je v starostnem razredu od 36 do 55 let. Vse to kaže na pospešeno rast in povečan pomen spletnega igranja v prihodnjih letih (Ministrstvo za finance RS, 2007).

4.4 »ORGANIZACIJSKA GLOBALNOST« SPLETNIH IGRALNIC

V praksi pa poslovne poteze niso tako enostavne vsaj za ponudnika virtualnih iger ne. Številne spletne igralnice poslujejo tako, da imajo svoj sedež, strežnike za igro in centre za izvajanje podpornih aktivnosti nameščene na različnih lokacijah, ne samo znotraj ene države, ampak običajno kar v več državah po svetu (Manzin, 2005).

V eni državi je lociran sedež spletne igralnice z njenim vodstvom, v drugi strežniki za igro, v tretji državi se izvaja podpora in svetovanje spletnim igralcem, v četrti so nameščene institucije, ki izvajajo plačilni promet, nadzor se opravlja v peti državi, tehnična podpora pa je v šesti. Spletne igralnice torej delujejo globalno, tako s tehničnega kot organizacijskega vidika. S tehničnega vidika je sicer razumljivo, da delujejo globalno, saj lahko spletno igralnico obišče kdorkoli, po organizacijski strani pa je njeno globalno delovanje vsaj na prvi pogled nerazumljivo (Manzin, 2005).

Vzrok za takšno »organizacijsko globalnost« lahko iščemo v zakonodaji posameznih držav, ki urejajo področje spletnega igralništva. Zakonodaja je večinoma nedorečena, predvsem pri podeljevanju licenc za prirejanje iger na srečo prek spleta (Manzin, 2005).

Dovoliti ali ne dovoliti spletnega igralništva je dilema v marsikateri državi. V Združenih državah Amerike, igralniško najbolj razviti državi, je celo prepovedano. Kot navaja Cabot (2001), dovoljujejo spletno igralništvo naslednje države: pet držav Avstralije, St. Kitts in Nevis, Nepal, Liechtenstein, Tasmanija, St. Vincent, Južna Afrika, Isle of Main, Honduras, Grenada, Finska, Ekvador, Dominikanska republika, Curacao, Kostarika, Antigua in še nekatere druge. Pri tem moramo upoštevati, da gre za avtorjev podatek iz leta 2001.

Vendar pa se, kot navaja Cabot (2001), razmere spreminjajo, saj so marsikatero državo že predlagale predpise, ki bi urejali igranje prek svetovnega spleta. Zaradi nedorečenosti ali prepovedi igranja prek spleta se večina ponudnikov spletnih iger na srečo odloči, da svoj sedež ustanovi v državah, ki dovoljujejo igranje prek spleta. Ostale dejavnosti, ki niso prepovedane, pa izvajajo v drugih državah.

4.5 OPREMA SPLETNE IGRALNICE IN NJIHOVIH IGRALCEV

Spletno igralništvo se je začelo razvijati konec devetdesetih let prejšnjega stoletja in se še vedno vzpenja. Pri tem igrajo pomembno vlogo predvsem stroški izdelave spletne igralnice, saj so v primerjavi z gradnjo klasične, bistveno nižji. Za delovanje spletne igralnice ne potrebujemo drage opreme in odlične lokacije.

Svojo priložnost so najprej zaznale klasične igralnice, ki jim je ponudba spletnih iger na srečo pomenila dopolnitev in spretno tržno potezo. Kasneje se priključijo tudi različna podjetja, ki z igralništvom nimajo neposredne zveze.

Za uresničitev ideje o spletni igralnici potrebujemo ustrezno tehnologijo. Spletna igralnica oz. ponudnik spletnih iger na srečo potrebuje zmogljivejši strežnik in ustrezne podporne dejavnosti. Spletni igralec pa potrebuje računalnik, opremljen s programsko opremo, ki omogoča dostop in brskanje po spletu ter podpira uporabo grafično zahtevnejših programov. Povezava med obema je svetovni splet kot virtualni medij med igralnico in igralcem.

4.6 ZNAČILNOSTI SPLETNEGA IGRANJA

Dve značilnosti spletnega igranja, ki predstavljata problem predvsem za državo, ki skuša regulirati sektor spletnega igralništva, sta (Ministrstvo za finance RS, 2007):

- izmuzljivost in
- nalezljivost.

4.6.1 IZMUZLJIVOST SPLETNEGA IGRANJA

Internet omogoča igranje na daljavo oziroma fizično ločitev ponudbe od povpraševanja. Spletne igralnice so zato lahko locirane kjer koli po svetu in tudi svoje storitve lahko ponujajo kjer koli po svetu. Ponudba spletnega igranja zožuje manevrski prostor držav za samostojno in arbitrarno določanje zakonodaje na

področju iger na srečo. Ponudniki spletnih iger na srečo lahko svoje storitve ponujajo, ne da bi delovali v skladu z zakonodajo države. Zaradi izkoriščanja davčnih in zakonskih oaz so njihovi produkti zelo privlačni za potrošnike. Ker niso obremenjeni z visokimi davki in stroški delovanja, potrošnikom ponujajo nižje cene oziroma večje dobitke. Prav tako lahko veliko sredstev namenijo promociji, oglaševanju in gradnji zaupanja potrošnikov (Ministrstvo za finance RS, 2007).

Omejevanje spletnega igranja je težavno. Izkušnje iz Združenih držav Amerike, kjer je igranje prek interneta v večini zveznih držav uradno prepovedano, kažejo, kako težko je v praksi uveljaviti takšno prepoved. Tudi z uporabo različnih metod, ena teh je na primer prepoved plačevanja s kreditnimi karticami v določene države, je mogoče zaobiti z drugimi metodami plačevanja. Z neupoštevanjem zakonov posamezne države ponudniki spletnih iger zmanjšujejo njeno sposobnost uspešnega reguliranja dejavnosti prirejanja iger na srečo in s tem tudi doseganja fiskalnih, ekonomskih in socialnih ciljev, povezanih z igralništvom (Ministrstvo za finance RS, 2007).

Omejevanje spletne ponudbe se je do sedaj izkazalo za jalovo početje. Zato spletno igranje predstavlja eno najmočnejših groženj suverenosti države na področju urejanja iger na srečo, hkrati pa močno silnico za harmonizacijo regulative in zakonodaje na tem področju v okviru celotne Evropske unije. Pri ponudbi zemeljskih (*angl. land-based*) iger na srečo je možnost poseganja ponudnikov iz ene države na področje druge države zelo majhna ter omejena na obmejne pokrajine. Pri spletnih ponudnikih pa je ta možnost velika, in sicer ne samo na nelegalen, ampak vse bolj tudi na legalen način (Ministrstvo za finance RS, 2007).

Bojevanje proti spletnemu igralništvu je neučinkovito in nesmiselno. Bolj smiselno je razmišljati, kako ga čim bolje integrirati v okvir države. Povedano drugače, namesto potiskanja spletnih ponudnikov v ilegalno, je z ustreznimi zakoni treba doseči, da se integrirajo v obstoječo igralniško ponudbo države. S tem se bo delno preprečilo preveliko uhajanje domačega denarja v tujino in omililo nekatere negativne posledice spletnega igranja. Zato je treba spodbujati domače spletne ponudnike, da bodo lahko uspešno konkurirali tujim. Ali obratno, tujim ponudnikom je treba omogočiti, da legalno vstopijo na naš trg ter delujejo v skladu z zakonodajo in plačujejo ustrezne dajatve (Ministrstvo za finance RS, 2007).

Pri tem se moramo zavedati, da domači spletni ponudniki ne bodo mogli biti konkurenčni v državah z zelo restriktivno zakonodajo in visokimi stopnjami obdavčitve. Internet namreč povečuje (virtualno) mobilnost ponudbe in povpraševanja. Ta se bo zato selila v bolj ugodna in naklonjena okolja. Analogija je zelo podobna obdavčitvi dela in kapitala. Čeprav bi v teoriji raven obdavčitve

posameznika iz naslova dela in kapitala morala biti enaka (načelo horizontalne pravičnosti), so v praksi prihodki od kapitala v večini držav obdavčeni nižje kot prihodki od dela. Razlog je predvsem v mobilnosti. Kapital je zelo mobilen in lahko v primeru neugodnih okoliščin (npr. visoka obdavčitev) zelo hitro zapusti državo. Delo je manj mobilno in ne more enostavno zapustiti države. Zaradi tega je delo mogoče obdavčiti bolj kot kapital. Izkušnje Slovenije na področju dohodninske zakonodaje v zadnjih letih potrjujejo to tezo. Zato lahko sklepamo, da se bo v prihodnjih letih z legalizacijo spletne ponudbe povečal tudi pritisk na posamezne države za liberalizacijo regulative ter znižanje stopenj obdavčitev. Te naj bi se znižale na raven, ki bo domačim ponudnikom omogočala konkurenčen boj v mednarodnem virtualnem prostoru. Države, ki se bodo temu prilagodile, bodo zmagovalke tega procesa, države, ki se bodo temu upirale, pa poraženke (Ministrstvo za finance RS, 2007).

4.6.2 NALEZLJIVOST SPLETNEGA IGRANJA

Pri dejavniku izmuzljivosti smo obravnavali predvsem fiskalno-ekonomski vidik. Pri nalezljivosti se ukvarjamo s socialnim vidikom. Za razvoj problematičnega igranja sta pomembna vidika dostopnosti in privlačnosti. In sicer, da so spletne igre intenzivne in omogočajo kontinuirano igranje, igralno mesto pa lahko dostopno. V Sloveniji so se za najbolj problematične do sedaj izkazali gostinski bari, ki so imeli v svoji ponudbi tudi igralne naprave. In če to apliciramo na spletno igralništvo, lahko sklepamo, da je le-to potencialno še bolj nevarno od barov z igralnimi napravami. Atraktivnost spletnih iger na srečo je na ravni iger v igralnici. Ponujajo različne vrste iger, zmožnost prilagoditve posameznikovim preferencam pa je velika. Res je, da pri spletnih igrah manjkata druženje in vzdušje, ki sta prisotna v igralnicah, vendar to uspešno nadomeščajo druge oblike virtualnega druženja (»chatik«, forumi, izmenjevanje sporočil) (Ministrstvo za finance RS, 2007).

Spletno igralništvo omogoča »živo igro« oziroma medsebojno igro različnih igralcev (npr. poker). Takšno igralništvo je izjemno dostopno. Posameznik mora imeti le dostop do interneta in že lahko igra od doma (ali službe) kadarkoli, 24 ur na dan. Z leti, ko se povečuje delež populacije, ki je priklopljen na internet, se povečuje tudi delež populacije, za katero so igre na srečo dostopne z nekaj kliki miške. Zato igranje prek interneta sodi med najbolj nevarne in najtežje prepoznavne (zaznavne) oblike igranja iger na srečo (Ministrstvo za finance RS, 2007).

Spletno igranje omejuje možnosti države in drugih interesnih skupin za nadzorovanje dostopa do iger na srečo. Vsaka večja omejitev obstoječe ponudbe bi lahko velik del igralcev preusmerila iz domače spletne ponudbe v tuje virtualne igralnice na spletu. S tem so oškodovani vsi, igralci (ker se jim zmanjša raven koristnosti in poveča tveganje za razvoj problematičnega igranja), država (ker se ji

znižajo fiskalni prihodki) in družba (ker se poveča prisotnost izoliranega in impulzivnega igranja za zidovi domačega doma, ki ga je težko nadzorovati in obvladovati). Spletno igranje tako zmanjšuje učinkovitost splošnih ukrepov, ki so usmerjeni v celotno populacijo, in še bolj poudarja pomen ukrepov, ki so usmerjeni le v najbolj rizične dele populacije. Žal v Sloveniji nimamo nobenih podatkov o prisotnosti ali obsegu spletnega igranja (Ministrstvo za finance RS, 2007).

4.7 SKLEP

O spletnem igralništvu govorimo takrat, ko se ključne dejavnosti, značilne za igre na srečo, odvijajo v virtualnem prostoru s pomočjo svetovnega spleta. Gre za zelo občutljivo področje, zato ga je pod svoje okrilje vzela država. Kljub dvanajstim smernicam iz leta 1998, ki dajejo skupen okvir delovanju držav v Evropski uniji, je področje igralništva še vedno prepuščeno odločitvam držav članic glede na lastne socialne, kulturne in ekonomske značilnosti.

Države imajo zato zelo različno zakonodajo na področju igralništva. Ponudniki spletnega igralništva se tega dobro zavedajo in operirajo iz držav, ki imajo ugodno zakonodajo. Takšen primer je Malta. In ne samo to, v eni državi imajo lociran sedež, v drugi strežnike, v tretji izvajajo podporo svojim spletnim igralcem itd. Manzin (2005) je takšno delovanje spletnih igralnic poimenoval »organizacijska globalnost«, vzrok zanjo pa moramo iskati v nedorečeni zakonodaji posameznih držav članic.

Študija Ministrstva za finance RS (2007) je v ta namen izpostavila pojma »izmuzljivost« in »nalezljivost« spletnega igranja, hkrati pa poudarja, da se je omejevanje spletnega igralništva izkazalo za jalovo početje. Še več, z integracijo spletnega igralništva v Sloveniji smo delno preprečili uhajanje domačega denarja v tujino. Tako smo leta 2010 dobili prvo spletno igralnico Casino Aurora. Vzporedno z internetnim igralnicam pa se je povečalo tudi problematično igranje. Igralnice na spletu so namreč dostopne vsakomur, ki ima omogočen dostop do računalnika.

5 SPLETNO IGRALNIŠTVO V SLOVENIJI

Spletno igralništvo v Sloveniji je, vsaj kar se tiče ponudbe iger na srečo, šele v fazi uvajanja. Ponudba slovenskih igralnic je skromna. Po obisku njihovih spletnih strani lahko ugotovimo, da je novogoriška igralnica edina, ki svoje storitve ponuja tudi na svetovnem spletu. Klasične igralnice v Sloveniji, še posebej tiste ob zahodni meji, so na svoj trg iger na srečo vedno privabljale precejšnje število igralcev. To so bili in so še vedno v pretežni meri tuji gostje, predvsem Italijani, ki že tradicionalno obiskujejo slovenske igralnice. Slovenskih gostov je v njih bistveno manj, čeprav se v zadnjih petih letih stanje izboljšuje.

5.1 PRILOŽNOSTI V SLOVENIJI

Vseeno pa Slovenci še vedno zelo slabo poznajo slovenske igralnice, kar je zagotovo dediščina polpretekle zgodovine, ko je bil obisk igralnice domačinom prepovedan. Zato igralništvo v Sloveniji še vedno povezujemo z deviantnimi dejanji, nemalo Slovencev pa ima do njega tudi odklonilen odnos. Številne ugotovitve tujih avtorjev o igralništvu in analiza stanja pri nas Sloveniji ponujajo priložnost, ki jo lahko izkoristi v okviru razvoja spletnega igralništva. Te ugotovitve so (Manzin, 2005):

- Spletna ponudba iger na srečo lahko pripomore k večji popularizaciji iger na srečo, k njihovemu boljšemu poznavanju in s tem zmanjševanju odklonilnega vedenja, kar lahko posledično vodi k večjemu obisku.
- Spletna ponudba mora biti predvsem dobra tržna poteza v smislu večanja prepoznavnosti igralnic in priložnost, da se tudi ne posebej večči igralci seznanijo z igrami na srečo.
- Trg spletne igralnice je trg globalnih razsežnosti, ki ponuja možnost za širitev tržnih priložnosti in s tem večji zaslužek posamezne igralnice.

5.2 SLOVENSKA SPLETNA IGRALNICA CASINO AURORA

Na svetu je okoli dva tisoč resnih ponudnikov spletnih iger na srečo. V Sloveniji ima za zdaj tovrstno dovoljenje le ena igralnica, in sicer Casino Aurora iz Kobarida, ki je v večinski lasti novogoriškega HIT-a. Veliko Slovencev je uporabnikov spletnih iger na srečo, davki od njihovih vplačil za igranje pa se stekajo na tuje. Večinoma v žepe

tujih prirediteljev spletnih iger na srečo, ki izhajajo iz evropskih davčnih oaz (Pihlar, 2009).

Slovenci smo v letu 2010 dobili prvo spletno igralnico (www.hitcasinosonline.com), ki je v lasti naše največje igralnice HIT Casinos (www.hit.si). Vrhunska programska oprema za igranje iger, ki ponuja izvrstno grafiko, kakovostno uporabniško izkušnjo, veliko hitrost, zvočne učinke in zvočno kuliso, pričara igralcem pravo igralniško vzdušje. Spletna igralnica HIT Casinos Online ponuja več kot 19 različnih iger, ki so razdeljene na igre s kartami, rulete, igralne avtomate, video pokre in progresivne jackpote (Skrť, 2010).

Slika 1: Casino Aurora.

(Vir: http://www.ecasino.si/images/bg_image.jpg, 13. 4. 2012)

Casino Aurora je postala prva legalna spletna igralnica v Sloveniji, ki lahko zaenkrat igre ponuja le na območju Slovenije. Njihove igre odlikuje sodobna tehnologija, ki jo uradno potrjuje SIQ (Slovenski inštitut za kakovost in meroslovje) in upošteva zahteve ISO 27001 (Standardi za upravljanja informacijske varnosti).

»Na voljo je več iger, poslovanje je preprosto, dostop pa je za zdaj omogočen le v Sloveniji. Pričakujemo povečanje obiska, saj se marsikdo raje pozabava iz domačega fotelja, kot pa gre v igralnico. Vložki so omejeni, plačilni sistem pa enostaven«, je za primorske medije povedal direktor Casino Kobarida, d. d. Matej Paradiž (Štulc, 2010).

Družba Casino Kobarid, d. d., ima veljavno koncesijo za prirejanje posebnih iger na srečo, ki jo podeljuje Ministrstvo za finance, Urad za nadzor prirejanja posebnih iger na srečo v Republiki Sloveniji. Spletni igralni sistem (SIS) za prirejanje iger na srečo prek interneta je razvilo in dobavilo podjetje Nit, d. o. o. (Napredne informacijske tehnologije).

Pogoj za kakršnokoli igranje je poleg polnoletnosti tudi odprtje uporabniškega računa pri igralnici, do katerega je kasneje mogoče dostopati z uporabniškim imenom in geslom. To omogoča igranje ne glede na lokacijo, na kateri je igralec. Če igralec želi igrati za pravi denar, ga mora nakazati na svoj igralniški račun, s katerega bo v igralnici vplačeval stavne vložke. Ob uspešnem igranju se pridobljeni denar seštevava na njegovem računu, nasprotno pa se dogaja, če sreča ni njegov zaveznik. Po koncu igranja denarja ni treba dvigovati z računa in ga nakazovati na svoj bančni račun, saj so vsa priigrana sredstva varno shranjena na zaščitenem računu, kjer počakajo igralca do naslednjega obiska igralnice. Če igralec želi, lahko denar kadarkoli dvigne z računa na podoben način, kot ga je položil.

5.3 ZAGOTAVLJANJE VARNOSTI IGRALCEV NA SLOVENSКИH SPLETNIH STRANEH

Varnost v spletnih igralnicah je zagotovljena s strogo zakonodajo, uporabo najsodobnejše tehnologije in varnostnih protokolov ter z rednimi nadzori poslovanja. Za vzpostavitev delovanja igralnice morajo nadzorne službe podrobno pregledati in odobriti računalniški sistem. Samo tako se lahko zagotavlja pošten odnos do igralca in preprečuje možnost zlorab s strani igralnic. Igralnice morajo običajno imeti na bančnem računu tudi poseben rezervni sklad, ki predstavlja kritje za izplačilo dobitkov (Skrť, 2010).

Zagotavljanje varnosti igralcev ob izplačilih in vplačilih denarja ter učinkovito omejevanje dostopa mladoletnikom do spletne igralnice sta glavna problema, s katerima se srečujejo vse spletne igralnice. Gre za varovanje tako spletne igralnice, kot tudi njenega igralca. Pri vplačilih oz. izplačilih je pomembna varnost virtualnih

prenosov denarja s pomočjo kreditne kartice, medtem ko gre pri omejevanju dostopa za načine, kako otrokom čim bolj omejiti dostop do igranja.

Kot navajajo avtorji (Tresniowski idr., 2003), le majhno število spletnih igralnic ponuja učinkovite mehanizme, ki bi otrokom prepovedale dostop do njih. Vendar pa je zagotavljanje varnosti na tem področju za resne ponudnike spletnih iger na srečo segment, ki se ga dobro zavedajo. Poskušajo najti čim bolj učinkovite rešitve, ki bi jim zagotavljale varno poslovanje in posledično dvig ugleda na virtualnem trgu.

Spletne igralnice po svetu, ki zagotavljajo varnost spletnega igranja, na svojih spletnih straneh običajno objavljajo odstotke izplačanih stav glede na vsa prejeta vplačila. Verodostojnost takšnih podatkov je običajno zagotovljena s strani najuglednejših revizijskih hiš, ki se ukvarjajo z nadzorom igralniškega poslovanja (Skr, 2010).

Organizacija OPA (Online Players Associations; www.onlineplayersassociation.com) se na primer ukvarja izključno s preverjanjem resničnosti navedb o odstotku izplačil, ki jih glede na prejet denar izplačajo spletne igralnice. Ta delež naj bi se pri večini igranic gibal okrog 97 %. To pomeni, da igralnice zadržijo zase samo 3 % denarja, ki ga prejmejo z vplačili, 97 % pa ga vrnejo nazaj med igralce. Neodvisna organizacija eCogra (e-Commerce and Online Gaming Regulation and Assurance; www.ecogra.com) skrbi za nadzor spletnih igralnic. Hkrati igralcem zagotavlja, da je poslovanje igralnic v skladu z zakoni, da ni prevar, da je zagotovljena varnost, da so denarni depoziti na varnem in da se izplačila izvršijo v roku. Za varnost igralcev skrbi tudi ena najbolj poznanih revizijskih hiš – PricewaterhouseCoopers (www.pwcglobal.com), ki preverja poslovanje igralnic in njihovo finančno stanje, jim svetuje pri odpravi težav, ki se nanašajo na kontrolni in procesni sistem, nadzira spoštovanje regulative ipd. (Skr, 2010).

5.4 OMEJITVE ZA IGRALCE NA SLOVENSКИH SPLETNIH STRANEH

Omejitve za igralce so napisane na uvodnih spletnih straneh igralnice Casino Aurora. Med tiste, ki najbolj zagotavljajo varnost igranja, spadajo naslednje (Casino Aurora, 2011):

- Za registracijo posreduje oseba prijavo s podatki, kot so osebno ime, naslov stalnega ali začasnega bivališča ter datum in kraj rojstva. Na podlagi prijave

in pregleda stranke koncesionar dodeli osebi osebno identifikacijsko številko (PIN), uporabniško ime in geslo.

- Registracija v spletni igralni sistem ni dovoljena osebam, ki še niso dopolnile 18 let, igralcem, ki jim države prepovedujejo udeležbo v igrah na srečo preko interneta, igranje ni dovoljeno. Imetnik kartice je odgovoren glede poznavanja zakona v zvezi z igrami na srečo, veljavnega v lastni državi.
- Registrirana oseba odgovarja za verodostojnost posredovanih podatkov. Če je igralec koncesionarju posredoval neverodostojne podatke, je v vseh primerih izključen za kakršenkoli odškodninski zahtevek koncesionarju.
- Igralni račun odpre koncesionar za registrirano osebo ob izvedeni registraciji in ga v potrditvenem elektronskem sporočilu o tem tudi obvesti. Registrirana oseba ima lahko le en igralni račun. Z njim izvaja pologe denarja ali dviguje denar z uporabo PIN-a le preko transakcijskega računa pri bankah in drugih finančnih organizacijah. Zaradi preprečitve zlorab je registrirana oseba dolžna skrbno varovati uporabniško ime, geslo in PIN. Teh podatkov ne sme razkrivati drugim osebam.
- Vsi pologi in dvigi se izvajajo preko blagajne SIS (spletni igralni sistem). Pogoji za dvige (stroški, čas nakazila, omejitve) so objavljeni na spletni strani koncesionarja in jih lahko koncesionar kadarkoli spremeni brez predhodnega obvestila. Koncesionar bo vse zahteve za dvige z igralnega računa obdelal v 24 urah in denar nakazal na transakcijski račun igralca v dveh delovnih dneh po prejemu zahteve za dvig. Pred izvedbo nakazila na transakcijski račun igralca koncesionar lahko opravi varnostni pregled in od igralca zahteva potrebne podatke.

5.5 SLOVENSKO PODJETJE NIT, D. O. O.

Nit, d. o. o. je hitro rastoče slovensko podjetje, ki ima dolgoletne izkušnje v igralniški industriji. Ekipo sodelavcev sestavljajo strokovnjaki s področja tradicionalnega igralništva, spletnega igralništva, varnosti poslovanja, obdelave izplačil, načrtovanja in razvoja ter strokovnjaki s področja informacijske tehnologije. Imajo jasno vizijo, njihov cilj pa je zagotoviti zanesljiv in varen sistem spletnega igranja.

Podjetje je razvilo prvi pravni spletni casino v Sloveniji, t.j. Casino Aurora. Sodelujejo z Uradom za nadzor iger na srečo v Republiki Sloveniji, SIQ-jem, Hitovimi igralnicami in z igralnico Aurora.

Slika 2: Nit, d. o. o.

(Vir: <http://www.nit.si/index.html>, 12. 4. 2012)

Za uspešno poslovanje Casino Aurora potrebuje močan podporni sistem, s katerim se upravlja celotni spletni casino. Strokovnjaki iz podjetja Nit, d. o. o. vršijo stalen nadzor nad trženjem, razpoložljivimi sredstvi spletnega casinoja in nad plačilnim prometom. Pri vsem tem sodeluje analitik, ki ustvarja različna poročila in ima vpogled v vsako podrobnost celotnega sistema.

Spletni casino sestavlja t. i. »blagajna«, ki omogoča pregled vseh transakcij na računu igralca, dostop do t. i. »denarnice« pa omogoča podroben vpogled v vse vrste denarja. »Blagajna« omogoča tudi enostaven prenos denarja med računi. Gre za preprost način nakupovanja ali prodaje žetonov preko različnih standardnih načinov plačevanja.

Spletni casino je opremljen s paletno inovativnih iger, ki jih je razvila skupina strokovnjakov z večletnimi izkušnjami v industriji iger na srečo. Nit, d. o. o. si prizadeva ponuditi inovativne igre skupaj s simulacijo žive izkušnje casinoja (to pomeni npr. govor krupjeja z glasbo v ozadju). Nekatere igre so popolna simulacija klasičnih iger in igralnih naprav v tradicionalnih igralnicah, nekatere pa so popolnoma nova in edinstvena zgodba in jih ni mogoče zaslediti v tradicionalni igralnici. Igre so opremljene z zvoki, ki pričarajo določeno vzdušje. Ponujajo tudi

brezplačne igre, ki igralcu omogočajo spoznavanje s spletno igralnico (Nit, d. o. o., 2011).

Nit ponuja celovite rešitve za spletno igralnico. S svojo ponudbo so usmerjeni tudi v tuje države, v tuje ponudnike spletnega igralništva. Podjetje se ukvarja z organizacijo ustanovitve spletne igralnice in pridobitvijo vseh potrebnih dovoljenj in licenc. Poudarjajo varnost in odprtost spletnega igranja ter nudenje vse podpore strankam – spletnim igralcem. Kot smo omenjali že na začetku diplomske naloge, gre pri tem za glavno konkurenčno prednost. Operaterji obvladajo več tujih jezikov in svojo pomoč nudijo na brezplačnih telefonskih številkah (Nit, d. o. o., 2011).

Slika 3: Podpora spletnim igralcem v Casinoju Aurora.
(Vir: Hit Casinos, Aurora, 13. 4. 2012)

5.6 PODELITEV LICENCE TUJEMU SPLETNEMU PONUDNIKU V SLOVENIJI

Študija Ministrstva za finance (2007) ponuja predlog, da bi Slovenija licenco tujemu spletnemu ponudniku lahko podelila z mednarodnim razpisom. Pogoji bi bil ustanovitev podjetja v Sloveniji v skladu s slovensko poslovno zakonodajo in v skladu z Zakonom o igrah na srečo (pri čemer bi ta moral dovoljevati tuje večinsko lastništvo). Država bi takemu koncesionarju lahko podelila pravico do prirejanja iger prek spleta. Koncesijsko dajatev pa bi določila nekoliko višje, kot znaša pri obstoječih koncesionarjih.

Pozitivni učinki takšnega ukrepa bi se odrazili predvsem v manjšem odtekanju denarja slovenskih igralcev v tujino. Narasla bi višina koncesijskih dajatev, ki bi se porabila v dobre namene. Prav tako bi narasla koristnost potrošnikov. Negativni učinki bi se odrazili v zmanjšanem obsegu poslovanja in zmanjšanem dobičku. Posledično bi se zmanjšali tudi prihodki fundacij iz naslova dividend. Vendar bi bili kompenzirani z nekoliko višjo koncesijsko dajatvijo, ki bi jo moral plačati tuji operater. Ključno vprašanje je, torej, ali naj država dovoli tuje večinsko lastništvo operaterjev iger na srečo v določenih segmentih dejavnosti prirejanja iger na srečo (Ministrstvo za finance RS, 2007).

5.7 SKLEP

O popularizaciji iger govorimo takrat, ko vse več ljudi pozna igre na srečo in ko to poznavanje, kot pravi Manzin (2005), vodi do zmanjšanja odklonilnega vedenja. Veliko Slovencev je spletnih igralcev, davki od njihovih spletnih vplačil pa so in še vedno odtekajo na tuje. V Sloveniji smo tako v letu 2010 dobili svojo prvo spletno igralnico Casino Aurora, ki je last novogoriškega HIT-a.

Zagotavljanje varnosti pri spletnih vplačilih in izplačilih denarja ter učinkovito omejevanje dostopa mladoletnikom sta glavna problema, s katerima se srečujejo vse spletne igralnice. Casino Aurora skuša z določenimi omejitvami, kot so postopek registracije, spletni dvigi in pologi denarja z uporabo PIN števil, izključitev igralca v primeru posredovanja neverodostojnih podatkov, blagajna SIS ipd., zagotoviti učinkovit in varen sistem spletnega igranja. Slovensko podjetje Nit, d. o. o. jim pri tem nudi celoten podporni sistem, s katerim upravljajo spletni casino. Svojo pomoč spletnim igralcem nudijo na brezplačnih telefonskih številkah 24 ur na dan. Gre za pomembno konkurenčno prednost.

Nit, d. o. o. se hkrati ukvarja z organizacijo ustanovitve spletne igralnice in pridobitvijo vseh dovoljenj. Na svojih spletnih straneh se predstavljajo tudi v angleškem jeziku; ciljajo torej tudi na tuje ponudnike spletnih iger na srečo. Slovenija je predlagala, da bi se koncesija tujemu ponudniku podelila z mednarodnim razpisom, koncesijska dajatev pa bi bila zanj nekoliko višja. Razlog za višjo koncesijsko dajatev je zmanjšanje dobičkov slovenskih igralnic na račun novih ponudnikov.

6 ZAKLJUČKI

6.1 OCENA UČINKOV SPLETNEGA IGRALNIŠTVA V SLOVENIJI

Spletno igralništvo se je začelo razvijati z razvojem interneta in njegovo množično uporabo ob koncu drugega tisočletja. Vendar njegovega razvoja ne moremo pripisati le razvoju tehnologije, temveč tudi dejstvu, da je njegova uporaba v gospodinjstvih omogočila obiskovanje spletne igralnice kar iz domačega naslonjača. To je marsikaterega potencialnega igralca spremenilo v realnega. Trg igralnice ni več odvisen od zemeljskih razsežnosti, ki so običajno geografsko omejene na peščico držav, ampak se razširja v neomejene razsežnosti virtualnega trga.

In ker gre za dejavnost, ki jo regulira država, je njen razvoj predvsem v rokah vlade. Država mora zagotoviti obseg in strukturo različnih načinov prirejanja iger na srečo, ki bodo na dolgi rok omogočile korist slovenski družbi oziroma pripeljale do gospodarskega razvoja države (ob čim manjših negativnih družbenih posledicah). To pomeni, da mora naša vlada spodbujati takšen razvoj igralniške ponudbe, ki bo čim bolj zanimiv za tuje turiste in obiskovalce.

Na tem mestu bi radi pripomnili, da se novogoriški HIT, d. d., ki je trenutno last naše države, uvršča med vodilne ponudnike igralniških storitev na evropskih tleh in bi lahko učinkovito zadovoljeval tuje povpraševanje po spletnih igrah na srečo. Spletni Casino Aurora in slovensko podjetje Nit, d. o. o. predstavljata prvi korak v smeri ponudnikov spletnih iger na srečo, virtualni trg pa omogoča razsežnosti, ki bi odprle vrata tudi dotoku tujega kapitala. Slovenska država bi se morala osredotočiti na tuje trge, saj je slovenski premajhen. V svoji polpretekli zgodovini je slovenska država že privabljala goste iz tujih držav. Lahko trdimo, da si je s tem pridobila ugled in zaupanje vsaj sosednjih držav.

Trenutno imajo v Sloveniji možnost za internetno prirejanje iger na srečo le obstoječi koncesionarji za prirejanje loterijskih iger in stav, koncesionarji za prirejanje iger na srečo v igralniško-zabaviščnih centrih in tisti v t. i. »grand casinojih« (ob izpolnitvi določenih pogojev). Ta način pa bo prinesel kakovostno ponudbo, saj se z dejavnostjo lahko ukvarjajo le strokovnjaki, ki imajo izkušnje iz tradicionalnih igralnic in področje dobro poznajo.

Slovenija mora poskrbeti tudi za kakovostno zadovoljevanje domačega povpraševanja po igrah na srečo. Zmanjševati mora tveganje za razvoj problematičnega igranja in preprečevati odtok domačega denarja v tujino oziroma na internet.

Dejstvo pa je, da zakonsko-politični, tehnološki in socialni trendi, ki so se razvili ob prelomu novega tisočletja, zmanjšujejo moč države pri omejevanju oziroma prepovedovanju iger na srečo. Liberalizacija zakonodaje v sosednjih državah in razmah spletnega igranja omejujeta manevrski prostor držav pri reguliranju igralniške dejavnosti. Zato bodo igre na srečo vedno bolj prisotne v večini razvitih družb. Vprašanje torej ni več, ali naj imamo igre na srečo ali ne. Vprašanje je, kakšne oblike iger na srečo naj imamo, da bodo družbeno čim bolj sprejemljive oziroma čim manj škodljive in ekonomsko čim bolj uspešne.

6.2 MOŽNOSTI NADALJNEGA RAZVOJA

Na osnovi obstoječih podatkov ocenjujemo, da je spletno igranje najbolj razširjeno med populacijo ljudi, mlajših od 35 let. Kaže se vzorec, da posameznik najprej začne igrati na internetu, po določenem obdobju t. i. izključnega igranja na internetu pa obišče tudi igralnice in igralne salone. S tega zornega kota je internet komplementaren in ne konkurenčen obstoječim igralnicam in igralnim salonom v Sloveniji. Vendar poudarjamo, da so to špekulativna razmišljanja, saj nimamo točnih podatkov o obsegu spletnega igranja. Predpostavljamo pa, da bo v naslednjih letih približno polovica vseh novih odvisnikov od iger na srečo uporabljala kombinacijo žive igre v igralnici ali salonu ter spletnega igranja.

Spletne igre lahko v Sloveniji prirejajo le gospodarske družbe, ki imajo večletne izkušnje z igrami na srečo. Ker poslujejo v realnem okolju, jim igralci bolj zaupajo. Spletna ponudba za obstoječe koncesionarje torej ne predstavlja nove ponudbe, temveč z uporabo najmodernejših tehnologij in svetovnega spleta omogoča izboljšanje in širitev njihove ponudbe. Vse to velja za domače povpraševanje, poudariti pa moramo tudi razvoj in prodor na tuje trge.

S kakovostjo bi bilo slovensko spletno igralništvo smiselno usmeriti na tuje trge in temu nameniti velik poudarek. Najmodernejša tehnologija, strokovnjaki z večletnimi izkušnjami s področja igralništva in podporne dejavnosti, ki jih trenutno ponuja podjetje Nit, d. o. o., so v okviru svetovnih meril glavna konkurenčna prednost spletne igralnice Casino Aurora.

LITERATURA IN VIRI

Cabot, N. A. (2001). *The Internet Gambling Report IV*. Las Vegas, Nevada: Trace Publications.

Cabot, N. A. in Baleastra, M. (2005). *An Evolving Conflict Between Technology and Law*, str. 451 - 575. Internet Gambling Report VIII. Las Vegas, Nevada: The River City Group LLC.

Casino Aurora, <http://casino.siol.net/tabid/4399/language/si-SI/Default.aspx>, dostopno 6. 11. 2011.

Dandurand, L. (1999). A Global Market Analysis of Casino Gaming on the Internet. *The Business of Gaming - Economic and Management Issues* (Eadington W. and Cornelius J., ed.), str. 91–112. Institute for the study of gambling and commercial gaming, Reno: College of Business Administration, University of Nevada.

Deželak, T. (2002). *Projekt iger na srečo na internetu*. Specialistično delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.

Državni zbor Republike Slovenije. Zakon o igrah na srečo (ZIS), Ur. l. RS, št. 27-1254/1995, <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=199527&stevilka=1254>, dostopno 15. 11. 2011.

Janower, C. R. (1996). Gambling on the Internet, *Journal of Computer – Mediated Communication*, <http://jcmc.indiana.edu/vol2/issue2/janower.html>, dostopno 5. 12. 2011.

Malnar, B. (2004). Evropska Družboslovna raziskava 2002 – Zaključno raziskovalno poročilo, <http://www.ris.org>, dostopno 7. 12. 2011.

Manzin, M. (2005). *Virtualnost v praksi – spletno igralništvo*. Organizacija, št. 10, str. 577– 582.

McMillen, J. (2003). Online Gambling. *E-commerce and Law* (Forder J. and Quirk P., ur.) 2nd Edition, str. 405–445. Wiley Jacaranda.

Ministrstvo za finance RS (2007). Poročilo: Analiza in usmeritve glede primerne obsega ponudbe klasičnih in posebnih iger na srečo v Sloveniji.

Nit, d.o.o., <http://www.nit.si/index.html>, dostopno 16. 12. 2011.

Petrič, U. (2005). *Igre na srečo in internet*. Diplomsko delo. Portorož: Visoka šola za turizem.

Petrović, D. (2011). *Igre na srečo na internetu in njihova prihodnost: Analiza stanja v Sloveniji*. Diplomsko delo: Ekonomska fakulteta.

Pihlar, T. (2009). *Spletno igralništvo polni žepe tujcev*, <http://www.poslovni.dnevnik.si>, dostopno 16. 12. 2011.

Sinclair idr. (2002). *E-gambling: Wagering on the Internet*, River City Groups.

Skr, R. (2010). *Spletne igralnice in športne stave*, <http://www.nasvet.com/igralnice-sportne-stave/>, dostopno 28. 12. 2011.

Štulc, M. (2010). *Prva spletna igralnica v Sloveniji*, http://www.primorska.info/novice/8936/prva_spletna_igralnica_v_sloveniji, dostopno 13. 2. 2012.

Tresniowski idr. (2003). *Gambling Online*. People 60 (15), 119. Zakon o igrah na srečo (ZIS), Ur. l. RS, št. 27-1254/1995, št. 101 - 4499/2003.

KAZALO SLIK

Slika 1: Casino Aurora.....	19
Slika 2: Nit, d. o. o.	23
Slika 3: Podpora spletnim igralcem v Casinoju Aurora	24

KRATICE IN AKRONIMI

COBISS:	Cooperative Online Bibliographic System and Services: Kooperativni online sistem in servisi.
GRAF:	Gaming Regulators European Forum: Evropski forum organov za igre na srečo.
HIT:	Hoteli, igralnice, turizem.
IP:	Internet Protocol: internetni protokol.
ISO:	International Organization for Standardization: Mednarodna organizacija za standardizacijo.
NIT:	Napredne informacijske tehnologije.
OPA:	Online Players Association: Združenje spletnih igralcev.
PIN:	Personal identification number: osebna identifikacijska številka.
SIS:	Spletni igralni sistem.
SQI:	Slovenian Institute of Quality: Slovenski inštitut za kakovost in meroslovje.